

Summary

Zholobova G. A. On the issue of protection of Christian religious beliefs in legal regulation of trade in the Russian Empire at the turn of XIX–XX centuries. – Article.

Having studied the archival records and analysed the normative acts of the Russian Empire, the author has revealed the specific character of legal regulation mechanism of trade of religious items to honour Christians which must protect their religious beliefs in orthodox state. The author emphasizes that the problem of insulting religious beliefs at the turn of XIX–XX centuries is closely connected with economic interests of different communities.

Key words: law, trade, items of honouring Christians, church candles, ban, responsibility.

УДК 343.979:94(477)«195»

С. А. Саблук

ПРОТИДІЯ РОЗКРАДАННЮ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 1940-Х РОКІВ

Постановка проблеми. Кардинальна зміна економічних відносин та відносин власності після встановлення радянської влади в Україні з підвищенням рівня етатизації суспільства та ліквідацією приватної власності, стала однією з причин змін характеристик економічних злочинів. Поступово в радянському суспільстві все більших масштабів стало набувати розкрадання соціалістичної власності: примусовість колективізації, одержавлення та нехтування приватновласницькими інтересами громадян із боку владних структур не змінили суті мотивації вчинків, пов'язаної з прагненням до володіння, користування та розпорядження власністю (особистою, індивідуальною). Поширення випадків розкрадання соціалістичної власності, у тому числі й у складі організованих груп із залученням керівних працівників різного рівня, зумовило утворення спеціальних органів, чия діяльність спрямовувалася на протидію скоєнню цього виду злочинів.

Першим спеціалізованим підрозділом у системі органів внутрішніх справ, що став вести цілеспрямовану боротьбу з корисливими злочинами економічної спрямованості, була саме служба боротьби з розкраданням соціалістичної власності, створена наказом Народного комісаріату внутрішніх справ СРСР від 16 березня 1937 року № 00118. Цим наказом було затверджено й «Положення про відділ по боротьбі з розкраданням соціалістичної власності та спекуляцією». Згідно з зазначеним положенням служба була створена для боротьби з розкраданням соціалістичної власності в організаціях та установах держторгівлі, споживчої та інвалідної кооперації, заготівельних організаціях й ощадкасах, а також для боротьби зі спекуляцією. На цей відділ поклалися такі основні обов'язки: керівництво роботою республіканських, крайових, обласних управлінь по боротьбі з розкраданнями соціалістичної власності й дрібним шкідництвом у торгових, кооперативних, заготівельних організаціях, ощадкасах, боротьбі зі спекуляцією та фальшивомонетниками. З кінця 1943 року, з відновленням радянської влади на території України, було поновлено роботу всіх підрозділів міліції і, відповідно, протидії розкраданню соціалістичної власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну базу дослідження становлять роботи сучасних українських та зарубіжних кримінологів С.В. Бородіна, В.Н. Кудрявцева, Д.А. Шестакова, В.В. Лунеєва, С.М. Іншакова, Й.А. Гельфанда, Г.А. Аванесова, П.Л. Фріса, А.П. Закалюка, І.І. Карпеця. Окремі аспекти досліджуваної проблеми представлені в роботах П.В. Киридона, В.І. Кононенка, О.П. Рабенчука, В.Д. Барана, В.Г. Даниленка.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економіка утворює основу для всіх інших суспільних стосунків і відіграє вирішальну роль у розвитку суспільства. Вона визначає легальні й нелегальні форми забезпечення громадян засобами для існування. Значні групи населення внаслідок певних економічних обставин не можуть знаходити себе в законних видах діяльності. Основною ознакою дій, обумовлених безпосередньо криміногенними економічними відносинами, є своєрідний характер мотивації – корисливість [2, с. 505]. Проте в повоєнних реаліях існування українського суспільства частина економічних злочинів обумовлювалася також прагненням вижити в умовах поширення голоду, зберегти усталені економічні відносини (в основному на території західноукраїнських областей, де була поширеною приватновласницька ідеологія та підприємництво), а також поширенням правового нігілізму. Природне прагнення людей бути господарями на землі часто розцінювалося як «пережиток капіталізму».

Бідність радянського життя й економічні пороки радянського соціалізму, обумовлені не лише його внутрішньою сутністю, але й злочинним безконтрольним партійним керівництвом, стали важким тягарем для народу [2, с. 506].

Після кривавої руйнівної війни проти Німеччини та її союзників, що двічі прокотилася всією територією України, у республіці панувала розруха. У таких умовах, згідно з постановою Ради міністрів СРСР і ЦК ВКП/б/ від 26 червня 1946 року та постановою Ради міністрів УРСР і Центрального комітету Комуністичної партії /більшовиків/ України (далі – ЦК КП/б/У) від 4 липня 1946 року, річний план здачі зерна державі з врожаю 1946 року затверджувався в Україні в кількості 340 млн пудів, що було абсолютно нереально. Однак Кремль вбачав причину повільного надходження хліба з українського села не у відсутності зерна, а в поганій роботі керівних та низових партійних і державних органів, підступних діях «ворогів народу». При цьому вилучення засипаного в насінневі, страхові та інші фонди хліба не допомогло виконати план через фізичну відсутність зерна. Не допомогло й те, що зернопоставок були залучені також підсобні господарства підприємств, військових частин і навіть таборів ув'язнених. Постановою від 2 листопада 1946 року ЦК КП/б/У дав вказівку каральним органам про те, щоб директори підсобних господарств, які «затримували здачу хліба державі», притягувалися до відповідальності як за саботаж хлібозаготівель [3, арк. 45–50]. Влада забороняла головам колгоспів видавати 15% хліба людям на зароблені трудовні до виконання планів держпоставки, застерігала від «небезпеки антидержавної тенденції», пов'язаної з «розбазарюванням хліба», «незаконним його відпуском». Таким чином, у категорію злочинців потрапляли й особи, які не мали корисливих мотивів учинення відповідних дій. Так, голову колгоспу «16 років Робітничо-селянської Червоної Армії» Брусилівського району Житомирської області Мандрику було заарештовано за те, що він

15 кг жита розподілив серед колгоспників [1, с. 355]. Основною категорією «злочинів», за які притягувалися до суду голови колгоспів, були такі: «зрив збиральних робіт», «саботаж хлібозаготівель», «розбазарювання сільгосппродукції», «шкідництво».

За 1946 рік і I квартал 1947 року було засуджено 1 312 голів колгоспів, з них до виправно-трудова робіт – 290 осіб, умовного засудження – 178, до трьох років позбавлення волі – 513, до 5 років – 219, до 10 років – 112, до вищої міри покарання – 2 [11, арк. 35–40]. У доповідній записці Л.М. Кагановичу прокурора УРСР наголошувалося на збереженні «твердої репресії» щодо «розкрадачів» сільськогосподарської продукції. Лише за травень 1947 року народними судами республіки було засуджено 1 043 особи, з них 930 до позбавлення волі або 90%, за дві декади квітня засуджено 1 761 особу, з них до позбавлення волі 1 582 особи або 90%. Основною причиною крадіжок посівного матеріалу називалася погана охорона колгоспних складів. Проте вказувалося, що охоронець складів колгоспу імені Сталіна с. Бухни Погребищанського району Вінницької області Щастливий за крадіжку 45 кг ячменю був засуджений до 10 років позбавлення волі [16, арк. 1–3].

У 1947 році Прокуратура УРСР орієнтувала обласних і районних прокурорів на те, щоб максимально розгорнути роботу щодо попередження правопорушень і злочинів, пов'язаних зі збиранням урожаю, а також на активне включення та надання максимальної допомоги партійним і радянським органам у цій справі. У рамках боротьби щодо охорони врожаю порушено карних справ у Полтавській області – 193, Харківській – 46, Кам'янець-Подільській – 112, Ворошиловградській – 86, Київській – 42, Вінницькій – 200, Сумській – 14, Житомирській – 19, Чернігівській – 38. Більшість справ була про розкрадання колосків на полі. Усі злочини за цими справами були кваліфіковані за Указом Президії Верховної Ради СРСР від 4 червня 1947 року, а винні засуджені до позбавлення волі на строк від 5 до 10 років відповідно до санкції цього указу [17, арк. 7–8].

У середині 1940-х років також було виявлене розкрадання соціалістичної власності в особливо великих розмірах злочинною групою, до якої входили директори підприємств. Фактичне керівництво та «прикриття» незаконних операцій здійснювалося особисто міністром харчової промисловості України Омеляненко. У 1946 році органами прокуратури було виявлено факти великих крадіжок у системі харчової промисловості УРСР, що скоювалися керівними працівниками «Укрголовпродконсерв» Кураколовим, Вайсбергом і Суліменко, начальником «Укрголовпиво» Бутенко та його заступником зі збуту Грушко, начальником «Укрхарчопроєкт» Степурко та іншими. Тільки повидла та джемів було розкрадено близько 25 т на суму більше 4 млн руб. Крім того, було розкрадено 62 т начинки для кондитерських виробів, 61 т спиртованих фруктових соків, 16,5 т солі та великі обсяги спирту, частина з яких відпускала неіснуючим військовим частинам. Спирт реалізовувався серед іншого й для подальшої купівлі меблів, автомобілів та інших цінних речей, у тому числі й мисливських рушниць. Ці злочини, як відзначалося в довідці про незаконні дії керівних працівників Міністерства харчової промисловості УРСР виконуючого обов'язки прокурора УРСР державного радника юстиції 3 класу П.Х. Ноценка від 10 жовтня 1946 року, стали наслідком порочної системи керівництва роботою Міністерства з боку

міністра харчової промисловості УРСР Омеляненко та його заступників Рожанського. Члени злочинної групи за підробленими документами отримували велику кількість продуктів харчування та спирту, які використовувалися як для власного споживання, так і для продажу на ринках за завищеними цінами. Показовим фактом особистої участі міністра харчової промисловості України в діяльності цієї групи було те, що Міністерство харчової промисловості УРСР під час затвердження виробничого плану для підприємства «Укруплодоконсерв» на 1945 року не надало союзному міністерству харчової промисловості плану реалізації готової продукції. Унаслідок цього Міністерство торгівлі та Міністерство харчової промисловості СРСР, відпускаючи фонди за кондитерськими виробами й плани їх покриття в Україні, не враховували продукцію «Укруплодоконсерв». Фактично вся продукція «Укруплодоконсерв» реалізовувалася отриманням незаконних прибутків для задоволення потреб міністра харчової промисловості УРСР та інших членів злочинної групи [4, арк. 1–7].

Одним із засобів протидії розкраданню соціалістичної власності було звільнення або переведення на іншу роботу відповідальних працівників торговельної мережі. Однак такі дії не завжди забезпечували бажаний результат. У 1946 році плинність кадрів у середовищі голів райспоживспілок України становила 64,6%, у 1946 році – 57,1%, голів районних (міських) торговельних відділень у 1945 році – 53,8%, у 1946 році – 51,7% [5, арк. 7]. У березні-квітні 1947 року обласна прокуратура Полтавської області викрила зловживань у облхарчопромі, пов'язаних із розкраданням та розбазарюванням продукції на суму більше 200 000 руб. за участю начальника цієї організації А.В. Кир'янової, за що вона була лише знята з посади та виключена з партії [6, арк. 315].

У 1946–1947 роках відділом контррозвідки військ Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) Українського округу було викрито розкрадачів соціалістичної власності з апарату Київського військово-будівельного відділу військ МВС. Наявність великої кількості фактів розкрадання цінностей стало можливим унаслідок кругової поруки працівників, серед яких значну кількість склали родичі начальника Київського військово-будівельного відділу військ МВС. Протягом 1943–1945 років начальник Київського військово-будівельного відділу військ МВС Хозинський під виглядом збору будівельних матеріалів сам зі своїми підлеглими забирав дорогі меблі та інші цінності з квартир громадян, які ще не повернулися до своїх домів після окупації. Усі ці цінності він привласнював, а через деякий час продавав на ринках і через комісійні магазини. Такі дії ним здійснювалися в Харкові, Києві, Львові, Рівному, Чернівцях [12, арк. 117–119].

Протягом повоєнних років значна кількість «зловживань службовим становищем» пов'язувалася з розкраданням будівельних матеріалів, у тому числі й із метою будівництва житлових приміщень для керівних працівників. Так, у довідці секретаря Вінницького обкому КП/б/У М.М. Стахурського відзначалося, що начальник Вінницької залізниці Каптелкін побудував собі будинок вартістю 100 000 руб. за допомогою робітників залізниці. Причому це будівництво не обумовлювалося будь-якими причинами, оскільки Каптелкін був забезпечений житлом, а тому рішенням бюро Вінницького комітету КП/б/У він був зобов'язаний передати будинок на баланс залізниці [7, арк. 135].

На Південно-Донецькій залізниці начальник служби руху Гаркуша, начальник Ясинуватського відділу руху Безцінний і начальник вагонної дільниці Ляшенко зловживаючи службовим становищем використовували державні будівельні матеріали на будівництво власних будинків. А начальник станції Люботин Південної залізниці Богдан тривалий час безконтрольно брав із каси станції гроші на особисті потреби. На Північно-Донецькій залізниці начальник 9 дистанції шляху Медведєв, начальник дистанції шляху Куп'янськ-вузлова Головка, лінійний помічник начальника вантажної служби по Старобільському відділенню Большаков, начальник Краснолиманського відділення руху Добров і заступник начальника служби шляху Північно-Донецької залізниці Пашков систематично використовували робітників і матеріальні цінності для особистих цілей, щедро відпускаючи дефіцитні матеріали для реалізації на ринках за завищеними цінами [8, арк. 3–13]. Начальник 9-ї Куп'янської дистанції Медведєв, використовуючи підпорядкованих йому працівників, побудував собі будинок, вартість якого за державними цінами склала 25 000 руб. Начальник Дебальцевського відділення Підлісний почав будівництво будинку вартість близько 45 000 руб., начальник відділу матеріально-технічного постачання Іванов побудував будинок в Артемівську вартістю 40000-45000 руб., начальник лісосіки Чеботенко – будинок вартістю 30 000 руб. [9, арк. 9].

Начальник станції Магдалинівка Північно-Донецької залізниці Журавльов протягом жовтня-листопада 1946 року виділив вагони під завантаження незапланованих вантажів, за що отримав від замовників 50 000 руб. Найбільше фактів недостойної поведінки командирів спостерігалися в 1946 році на Сталінській залізниці, де використання державних матеріалів для спорудження приватних осель, розкрадання грошей із залізничних кас та виділення вагонів для перевезення вантажів без відповідного оформлення набуло масового характеру. Протягом року тільки «за службові злочини» було знято з роботи 19 командирів залізниць [8, арк. 13]. Подібною була ситуація й на Південно-Донецькій залізниці. Начальник станції Краматорська Південно-Донецької залізниці Хоміченко незаконно привласнив вагон лісу начебто на ремонт станції, але використав його на ремонт власного будинку, а отримане вугілля для працівників станції продав за завищеною ціною, привласнивши гроші [10, арк. 32].

Протягом 1946 року розтрати та крадіжки в системі відділів робітничого постачання Донецького округу залізниць виразилися в сумі 4 243 000 руб. За цей період часу притягнуто до відповідальності та засуджено 335 осіб, у тому числі Північно-Донецької – 39, Південної – 54, Південно-Східної – 86, Сталінської – 67, Сталінградської – 45, Південно-Донецької – 44 [8, арк. 14–15]. Відповідно до звіту Міністерства юстиції УРСР у другому півріччі 1946 року надійшло 272 623 справи, з них 4 670 справ про крадіжки, розтрати та розбазарювання продовольчих і промислових товарів. Найбільше справ надійшло до судів Дніпропетровської, Сталінської, Запорізької, Одеської, Чернігівської та Київської областей. За крадіжки продовольчих і промислових товарів засуджено 2 120 осіб, за розтрати – 815, за розбазарювання 995, за виявлену недостачу – 244 [13, арк. 61–66]. Крім того, за 5 місяців 1946 року до народних судів надійшло 4 176 справ за ст. 170 (дрібні крадіжки) [13, арк. 99].

За п'ять місяців другого півріччя 1946 року надійшло також 9 987 справ за крадіжки зерна. Найбільша кількість справ фіксувалася в Київській, Вінницькій, Кам'янець-Подільській, Полтавській, Харківській та Сумській областях [13, арк. 79]. При цьому народними судами Дніпропетровської області покарання у вигляді позбавлення волі було застосоване щодо 62% засуджених, а в Київській області до 54,6% засуджених було застосовано виправно-трудова роботи й умовне засудження [13, арк. 83]. Водночас питома вага справ про стягнення недоїмок за державними поставками серед справ особливого провадження становила майже 50%. У I кварталі 1946 року таких справ було зафіксовано 5 382, у другому – 16 967 [13, арк. 160].

У звіті Міністерства юстиції УРСР за друге півріччя 1946 року відзначалося, що з моменту видання Постанови Ради Міністрів СРСР і ЦК ВКП/б/ від 19 вересня 1946 року «Про заходи по ліквідації порушень статуту сільгоспартілі в колгоспах» до народних судів УРСР надійшло 455 справ, з них до 1 листопада – 85, за листопад-грудень 1946 року – 370 справ. Найбільше справ було порушено за «розтягування майна колгоспів та розкрадання колгоспних земель». Вказувалося, що, хоча 80% народних судів вироків за розтрати та крадіжки передбачали ув'язнення, що дозволило вважати репресію витриманою, водночас для «розтратників» часто застосовувалося покарання у вигляді виправно-трудова робіт за місцем роботи для того, щоб вони могли повернути вкрадене. Нерідко особи, які здійснили розтрати, продовжували працювати на тих самих посадах, що дозволяло їм продовжувати злочинну діяльність. При цьому характерною особливістю процесу стягнення відшкодування з розтратників стала відсутність майна в боржників. Наприклад, в Одеській області вдалося стягнути лише 9% присуджених сум. Органи слідства часто не застосовували заходів для припинення злочинної діяльності в процесі слідства, що забезпечувало можливість для розтратників уникнути суду. Крім того, часто майно обвинувачених вчасно не описувалося [13, арк. 69].

У 1947 році скасовувалася карткова система, запроваджувалася торгівля за єдиними державними цінами. Була запроваджена нова форма соціалістичної власності – власність громадських організацій. Проте цей факт суттєво не вплинув на динаміку злочинів, пов'язаних із розкраданням соціалістичної власності. У звіті Міністерства юстиції УРСР за перше півріччя 1947 року відзначалося, що із 261 925 карних справ лише 5 509 справ стосувалися розтрат та крадіжок. У порівнянні з II півріччям 1946 року кількість справ збільшилася з 4 670 до 5 509. На думку працівників міністерства, таке незначне надходження свідчило лише про недостатню пильність ревізійних та слідчих органів [14, арк. 87]. При цьому із засуджених за розкрадання та крадіжки 6 119 осіб до позбавлення волі було засуджено 82% [14, арк. 98].

Згідно з даними слідства головний бухгалтер та касири будівельного управління № 8 тресту «Краснолучшахтбуд» у 1948 році привласнили 7 000 крб., у 1949 році. – 320 000 крб., у 1950 році – 452 000 крб. [19, арк. 85]. У доповідній записці секретарю ЦК КП/б/У Л.Г. Мельникову «Про крадіжки товарно-матеріальних цінностей на базах обласних відділів народної освіти» міністра державного контролю УРСР А.І. Пирогова вказувалося, що частина працівників організацій постачання Міністерства освіти в змові з окремими працівниками районних відділів народної освіти, шкіл і дитячих закладів розкрадала матеріальні цінності, виділені для матеріального забез-

печення дітей-сиріт і дитячих закладів західноукраїнських областей. Ці працівники на чолі із завідувачем Чернівецької бази постачання обласного відділу народної освіти П.Я. Мошинським із 1948 по листопад 1950 року за підробленими довіреностями та накладними списали за Чернівецькою базою матеріальних цінностей на 405 118 крб. [18, арк. 6]. За неповними балансовими відомостями 16 міністерств УРСР було викрито розтрати в 1948 році на 125 900 800 крб., у 1949 році – на 173 172 700 крб., у 1950 році – на 144 970 000 крб. (загалом 4400437 тис. крб.). У системі споживчої кооперації, крім того, розкрадено в 1948 році 61 024 000 крб., у 1949 році – 64 811 000 крб., у 1950 році – 49 182 000 крб., з них у Сталінській області в 1949 році – 3 933 000 крб., у 1950 році – 2 525 000 крб., але найбільше було розкрадено у Волинській області: у 1949 році – на суму 4 315 000 крб., а в 1950 році – на 1 923 000 крб. [18, арк. 73–77].

На основі аналізу матеріалів карних справ та практики прийняття рішень судами республіки працівники міністерства юстиції УРСР відзначали, що з метою «посилення боротьби» з порушеннями соціалістичної законності варто було б відповідні справи передавати на розгляд обласним судам для «уникнення місцевих впливів», а через органи прокуратури домогтися проведення слідства за цими справами не на районних слідчими району, а старшими слідчими обласних прокуратур [15, арк. 38].

Висновки. Розкрадання соціалістичної власності, особливо у великих розмірах, здійснювалося в багатьох випадках за участю керівників різних рівнів з організацією злочинних груп для переховування та збуту вкраденого майна. Участь у злочинних діяннях вищих працівників апарату міністерств була швидше виключенням, аніж правилом. Водночас частина керівників торговельних організацій, підприємств харчової промисловості брала участь у розкраданні соціалістичної власності. Найбільш розповсюдженим мотивом було особисте збагачення. Поруч із цим неприйняття, особливо західноукраїнським населенням, колгоспної системи та поширення голоду в 1946–1947 роках сприяло поширенню розкрадання та крадіжок соціалістичної власності в середовищі сільських жителів.

Аналіз наявних даних свідчить, що на Донбасі діяли організовані угруповання, до яких входило відносно небагато громадян, але вони мали можливості розкрадати державну власність в особливо великих розмірах. Донбас їх приваблював великими розмірами будівництва, де відкривалися можливості для різного роду розтрат, та забезпеченням продуктами харчування досить значної кількості людей. Крім того, специфіка роботи на шахтах створювала можливості для різного роду махінацій, коли шахтарі іноді навіть не знали норм видобутку та розцінок за них за фактичної відсутності профспілкових організацій або обмеженості їхнього впливу.

Злочини у сфері економіки досліджуваного періоду в основному спрямовувалися проти державної власності (шляхом її розкрадання), речових ресурсів (через їх розкрадання, недбайливе використання) та управління економікою (за рахунок використання позаекономічних засобів впливу, у тому числі й завдяки адміністративному примусу щодо підлеглих). Масового характеру поруч із крадіжками та розкраданням державної власності набуло вчинення суспільно небезпечних службових дій, що порушували процес управління, підкорюючи його не загальносуспільним потребам, а власним (в основному особистим, а рідше колективним) корисливим інтересам.

Література

1. Лунеев В.В. Курс мировой и российской криминологии : [учебник для магистров] : в 2 т. / В.В. Лунеев. – М. : Издательство «Юнрайт», 2012. – Т. 1 : Общая часть. – 2012. – 1003 с.
2. Історія українського селянства : у 2 т. / [О.В. Андрощук, А.В. Блануца, Д.П. Ващук та ін.] ; відп. ред. В.А. Смолій. – К. : Наукова думка, 2006. – Т. 2. – 2006. – 653 с.
3. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 959. – 342 арк.
4. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4100. – 16 арк.
5. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4376. – 25 арк.
6. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4379. – 630 арк.
7. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4394. – 425 арк.
8. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4458. – 154 арк.
9. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4459. – 37 арк.
10. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4460. – 65 арк.
11. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4806. – 483 арк.
12. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4937. – 397 арк.
13. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4942. – 269 арк.
14. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4943. – 269 арк.
15. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4947. – 214 арк.
16. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4948. – 25 арк.
17. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 23. – Спр. 4949. – 24 арк.
18. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 24. – Спр. 875. – 275 арк.
19. Центральний державний архів громадських об'єднань України. – Ф. 1. – Оп. 24. – Спр. 1727. – 298 арк.

Анотація

Саблук С. А. Протидія розкраданню соціалістичної власності в Україні в другій половині 1940-х років. – Стаття.

У статті проаналізовано організацію протидії розкраданню соціалістичної власності в Україні в другій половині 1940-х років. На основі аналізу кількісних і якісних показників прояву цього виду злочину подано оцінку ефективності заходів, спрямованих на протидію розкраданню. Визначено причини поширення фактів розкрадання соціалістичної власності в умовах надмірної етатизації суспільства в тоталітарній державі.

Ключові слова: криминологія, карні злочини, стан злочинності, протидія злочинності, розкрадання соціалістичної власності, крадіжки.

Аннотация

Саблук С. А. Противодействие разворовыванию социалистической собственности в Украине во второй половине 1940-х годов. – Статья.

В статье проанализировано организацию противодействия расхищению социалистической собственности в Украине во второй половине 1940-х годов. На основании анализа количественных и качественных показателей проявления этого вида преступления подано оценку эффективности мер, направленных на противодействие расхищению социалистической собственности в условиях сверхмерной етатизации общества в тоталитарном государстве.

Ключевые слова: криминология, уголовные преступления, состояние преступности, противодействие преступности, расхищение социалистической собственности, кражи.

Summary

Sabluk S. A. Counteraction to plundering socialistic property in Ukraine in the second half of 1940-th years. – Article.

In the article organization of counteraction to plundering of socialistic property is analysed in Ukraine during the second half of 1940th. On the basis of analysis of quantitative and quality indexes of display of this type of crime the estimation of efficiency of the measures sent to counteraction to plundering of socialistic property in the conditions of etatization societies in the totalitarian state is given.

Key words: criminology, criminal crimes, state of criminality, counteraction of criminality, plundering of socialistic property, theft.